

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՌԱԶՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԻՂՏԱՐԻ

ԹԻՒ 20

1908 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16 ԴՆ

(Հ. Ց. Դեկտեմբեր 3)

ԳՆԱԾԱՆՆԵՐ

Պարբերականը, եթէ հարկ համարի, համառոտելով և կամ
մասնավորապէս կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: ար-
տաւոր չէ վերագործունելի հրատարակուած ձեռագիրները:
Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակերտը 1 սանդիկարժէ. 1 քաղաքի շաբաթը:
Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction: Rue Beaumont, 9.

ՌԱԶՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԹԻՒ 20

Ներդրվող շնորհ ընդհանուր գումարն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և
Արմենիայի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ-
ԱՐԴԱՐՈՒՄԻ ԶԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ, ԿԱՆՍՏԱՆԻ ԿԱՐԵԻՔԻ ՆԱԽ ԲԱԺ
(Թիւրքիայի և Արմենիայի համար 1 ֆր.) հաշուարկով: Կամակ
այդպէս է զրկել այս հասցենով: M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

յանձնէ մեզ այստեղ: Իսկ եթէ դրամ
զրկուի ինք ալ 10 սանդիկարժէ չա-
մակով (carte postale) մը իմացու-
նէ մեզ սաչափ դրամ զրկած լինելն
այս ինչ հաշուի համար, աւելի զգու-
շաւորութեամբ մը վարուած կը լինի:

Ֆրանսական նամակատուները կը
ծախեն նաև արդէն պատրաստուած
որոշ գումարներով (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,
8, 9, 10 և 20 ֆրանկներով) վճարա-
գիրներ որոնք պօստ տը թուտ (bon
de poste) կը կոչուին. ատենց մէջ բաց
թողուած է այն տեղ ուր պէտք է
գրել այն անձի անունը որին վճարել
կուզուի: Ասոնց 1 ֆրանկներէն մինչև
10 ֆրանկներէն համար՝ իրենց արժէ-
քէն 5 սանդիկ միայն աւելի կառնուի
իրեն ծախք. իսկ 20 ֆրանկներէն հա-
մար 10 սանդիկ միայն կերպով մինչև
իսկ 1 ֆրանկ զրկելու գիւրութիւն
կայ, առանց մանուտ տը թուտ չինել
տալու յատկապէս:

Թիւրքիայի մէջ գործածուող ֆրան-
սական նամակաւորները (timbres-
poste) որոնց վրայ Levant կամ այլ
այդպիսի բան տպուած կայ, չենք
կրնար ընդունիլ, որովհետեւ ատենք
ոեւէ արժէք չունին մեզ համար. բուն
ֆրանսական նամակաւորներն որոնք
կը գործածուին այստեղ ֆրանսայի մէջ,
ատենցմէ տարբեր են:

Թիւրքիայի ներքին քաղաքներէն
մեզ բաժնորդագիրն զրկել ուզողները
կրնան ծովազրեայ քաղաքներէ մէջ
գտնուող իրենց բարեկամներէ միջոցով
ֆրանսական նամակատուներէ գնել
վերայիշեալ պօստ տը թուտներէն, քա-
նի՝ ֆրանկներն որ ուզեն, և զրկել մեզ:
Իսկ այդպիսի գիւրութիւն մալ չունե-
ցողներն իրենց քաղաքի մէջ գտնուած
վաճառչի վաճառատունէ մը կամ
գրքատունէ (պապար) մը չէք
կարժեք փոխանակապիւր մը տանելով թող
զրկեն մեզ որ վճարելի լինի: Մարտիի
մէջ կամ եւրոպական քաղաքի մը մէջ,
զէթ Կ. Պօլսի մէջ: Աւելորդ է ըսել
որ այդ պարագայի մէջ չէք կրն
փոխանակապիւր պէտք է որ ֆրանսե-
րէն կամ անգլիներէն զրկուած լինի ե-
թէ ՄԱՐՍԵՅԻՆ ՄԷՋ: Կայ վաճառա-
տունք մը վճարելի չէ:

ԵՐԿՈՒ ԾԱՅՐԵՐ(1)

Հայ ժողովուրդը շատ աշխատե-
ցաւ, շատ կարգաց, շատ գրեց, շատ
կուեցաւ և շատ ալ արիւն թափեց
Հայկական ինքրին համար: Օգուտի
տեղ ֆրանս տեսաւ. ա՛յ պէտք է դա-
գրի գործելէ և բոլորովին հանգիստ
ընէ: Այդպէս կը խորհին ոմանք ու
րոնք հիմա ալ մէկ ծայրէն միւսն
անցած են:

Բայց բոլորովին հանգիստը գերեզ-
մանին մէջ միայն կրնայ լինել: Նա որ
կայրի կամ կուղէ ապրիլ, պիտի կրն-
ուի: Կեանքը կախ մ'է արդէն. գո-
յութեան կախը մարդ ծնած օրէն
կը սկսի և մինչև մահը կը շարունակէ:
Կուեցէ դադարը մեռնիլ է:

Միայն թէ, ինչպէս ուրիշ անգամ
այ ըսած ենք, մեր գոյութեան հա-
մար կուեցու կերպերը պէտք է փո-
խել մեր կացութեան, հանգամանք-
ների պահանջներին և մեր ուժի հա-
մեմատ:

Ազգային ազատութեան շունչը մի-
այն կրնայ կեանք տալ մեզ այսուհե-
տեւ. նա պիտի ողբերէ մեզ՝ զայն
չնչելէ պէտք է դադարիլ: Եթէ յոգ-
նած ենք, աւելի զգոյշ լինիլք հիմա
շատ առաջ վաղելէ որ բոլորովին չըն-
չապառ չգառնանք: Բայց միւս ծայ-
րայեղութեան ալ գիմելով՝ ձայներ-
նիս չենելու համար բոլորովին չփա-
կենք ու չսեղմենք բերաննիս որ նոյն-
պէս չնչապառ չգառնանք:

Մեր ազգային ազատութեան սուրբ
գործին վրայ մտածելք միշտ, աշխա-

(1) Թիւրքիայի ներքին մեր ընթերցողներէ
ոմանք Արմենիայի հին թիւեր կուգեն
մ'զէ. փոքրիշատէ որոշ գաղափար մը
կազմելու համար թէ Արմենիան ի՞նչ
ուղղութիւն ունեցած և ի՞նչ կարծիքներ
յայտնած է անցեալին մէջ:

Որովհետեւ Արմենիայի շատ հին թիւե-
րէն չունինք այժմիկեց զրկելու համար,
իրենց փափաքին գէթ փոքրիշատէ գո-
հացում մը տուած լինելու համար մերթ-
ընդ մերթ պիտի վերապահենք՝ այժմ ա-
զատութեան Թիւրքիայի մտնող Արմենիայի մէջ՝
այն հին յօդուածներէ մի քանին որոնք
կրնան միշտ կարգացող իւր Այդպիսի վե-
րատպուած յօդուածի տակ կը նշանա-
կենք թէ երբ հրատարակուած է արդէն:
Սոյն «նրկու ծայրեր» վերնագրով յօդ-
ուածը հրատարակուած է Արմենիայի ԺԳ-
տարեշրջանի 25-րդ թիւին մէջ (1897-նո-
յեմբեր 27):

տի՛նք միշտ, բայց չպոռանք միշտ:
Պառաւր միշտ ապացոյց մը չէ զօրու-
թեան և գործունէութեան:

Ազգին ֆրանսակար են երկու ծայ-
րայեղութիւններն ալ. անտարբերու-
թիւնը ինչպէս և պոռոտախոտութիւնը:
Միջին ճանրայէն պէտք է քայլենք որ
աւելի կը համապատասխանէ մեր ազ-
գային վիճակի և շտանիր մեզ ո՛չ դե-
պի գերեզմանական յուրթիւն և ո՛չ
ալ դէպի յոգնածութեան հետեւանքն
եղող թուրքութիւն և յուսահատութիւն:
Ուրեմն ինչ անենք հիմա:

Միթէ՞ աչք չունինք, չենք տեսներ
թէ ինչ են արած կամ կանեն պա-
տերապի մէջ՝ յայժմ. ամ ուրիշ ազ-
գեր մենք ալ պէտք է անոնց պէս
անենք: Մեր այժմեան վիճակի հա-
մակերպելու (résignation) քոչու-
թիւնն ունենանք փոխանակ ինքնա-
պանութեան դիմելու (յուսահատական
անտարբերութիւնը անձնասպանու-
թիւն է ժողովրդի մը համար) և աշ-
խատինք հետզհետէ մեր ներքին ոյժ
աւելցունելով վերականգնիլ մեր ին-
կած տեղէ:

Պէտք է զգարք վերջապէս որ եթէ
ասկէ առաջ ուժասպառ ինկանք,
պատճառն այն էր որ մենք մեր վրայ
չուղեցինք դնել մեր յոյսեր, մեր մէջ
արդէն գոյանալ սկսած ներքին ոյժե-
րն արհամարհեցինք և արտաքին ոյ-
ժերէ շլացած շարժեցանք: Եւ որով-
հետեւ արտաքին ոյժը իր սկանութիւն
մը չէր, այլ առաջ քաշող երևոյթ մը
միայն, մեզ շլացունող քոչ թէ զօրա-
ցունող, մենք մեր առջև պարզուած
հորիզոնը մեզ մօտ կարծելով վաղե-
ցինք վաղեցինք անոր համեմատ հա-
մար և նա միշտ հեռու մնալով ու-
ժասպառ յոգնած ինկանք ու յող-
թուեցանք և այդ տեսն միայն հաս-
կցանք որ մեզնէ բարձր գտնուող
հորիզոնին միայն աչք անկելով և դե-
պի այն դիմելով խորուած ենք ե-
զեր, թէ տեղի պէտք էր մեր ոտքի
տակ և մեր շուրջ դիտել և այնպէս
շարունակել մեր ճանրան:

Բայց միայն մեզ չէ պատահած այս-
ուրիշ ժողովուրդներ ալ ինկած են մեր
այս վիճակի մէջ. միայն թէ իրենց
ինքնալը մահ չէ պատճառած իրենց
Անտարբերութիւնն է որ կը սպաննէ
ազգ մը որ իր զրկի մէջ կինայ:

ᄃᄂ

[illegible][illegible]

Միմիթ. Ասարպէս. բայց ի՞նչ պիտի լինի
(արաստանի վիհակը: Սո՛վ, թշուառու,
նու ազ- թին և տարակոյսը ծայր աստիճանին
մէ տալ հասած. ու մեր ժողովուրդը տակաւին
հազարաին խնդիրներով կօրօրուի.
ուս մէջ — օրինակ Սահմանադր. Ուսմի. կու-
տակութիւնը Պօլսոյ մէջ — թէ և ու-
րախէք որ մի քանի այնքան աղմը
կայող անուններ կը լուծուին մէկ նոր
շունի մէջ: Անդին վոսփորի գեղա.
ճիծաղ ակերուն վրայ «կրկին բու-
սակ» Ձայն Հայրենեացը որուն ա-
ռալին թիւը հոկտ. 23 ամսաթիւը կը
դրէ: Ամերիկահայերս այդ շնորհու-
նակն պտուղները վայելեցինք, թէ և
Պօլիս ալ անմասն չմնաց: Տեսնենք
թէ հիմա Պօլիսն ի՞նչ ընդունելութիւն
լինէ տառն, թէ և մենք ամերիկահա-
յերս պիտի ըսենք «Ձայն»ին Twenty
three! (Իւր հրատարակման ամսա-
թիւը):

ՏԻԳՐԱՆ ՄԿՈՒՆԴ

ՀԵՌՈՒԷՆ ՈՒ ՄՕՏԷՆ

Մեր գերկայ կեանքին
Այսօր տարեկին է Ամենայն Հայոց
կաթողիկոս Տ. Տ. Մկրտիչ Խորմեանի,
մեր պաշտօնի ՀԱՅՐԻԿԻ հանգստեան.
Բարձր տարի մ'առաջ հայ ազգն որ-
ոշացած վիճակի մէջ սգաց հեղձա-
ռուն իւր հովուապետի անդառնալի
որուստը, Հնկճուած քաղաքական
մեքին ու արտաքին ծանրածանր
եւաներու տակ, մենք նոյն իսկ մեր
սցին մէջ անգամ աչատ չէինք, կար-
նս հաստատելու համար թէ դժբաղ-
ւած լինը պէտք էր ընկերանար ի.
նս մինչև ցուրտ գերեզման:

Ես հանգիստ սրտով դիտում էի երկայն ու նեղ կորըրիդօրում վխտացող, յուսահատ, յուզուած, ա՛խ ու վա՛խ քաշող բազմաթիւ դէմքեր, մա՛նաւանդ «փափկասուն» կանանց ու ճնաղելափայլ» օրիորդներին, որոնք այդ օրը խիստ մեծ թիւ էին կազմում:

— Հայրիկ-ձան, տո՛ւն հասանք.
քնաթաթախ աչքերը տրորելով
հարցրեց որդիս, զնացքի սուլոցի
վրայ զարթնելով:

— Ո՛չ, բալիկս, դեռ չատ համբայ
ուռնինք զնալու, որ հասնինք մեր
տունը:

(Շարունակելի)
Ա. ԲԵՂԼՈՒ-ԲԵԿԵԱՆ

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԳԻԱ

January 5th - 1891

Հայաստանի ու վրլրկրի մէջ տր-
րող սովին՝ կամ աւելի ճիշդ՝ բռնա-
պետական ճնշումների հետեանքն ե-
ղող տնտեսական տագնապին պատ-
ճառած թշուառութիւնը թէև շատ
մեծ, սոսկալի ու գրէթէ յուսահա-
տեցուցիչ դարձած է, բայց միւս կող-
մէ միութարական և յուսադարական է
այն ազնուական շարժումը որ երևան
եկած է այժմ թիւրքիաքնակ Հայու-
թեան մէջ, առանց սեռի և հասակի
խտրութեան, օգնելու համար իրենց
գաւառացի սովատանջ թշուառ ազ-
գակիցներին: Շատ անգամ կը կար-
դանք կ. Պօլսի թերթերին մէջ որ
դպրոցական տղաներ խնայողու-
թեամբ իրենց փոքրիկ դրամարկոնե-
րի մէջ հաւաքածնին, իրենց բերնէն

— Ողջային ժողովի եկեղեցական
երեսփոխաններէն Չը պակաս չէին
վերջերս, ի վարդապետի հայրիկ պատրի-
արք ընտրուած և քահանայ մ'ալ
վախճանած լինելով, եկեղեցական
համագումար ժողովը գումարուելով,
պակաս թիւը լրացունելու համար ե-
րեսփոխան ընտրելու է Պապահունի Եղ-
նիկ և Երէցեան Գէորգ արքեպիսկո-
պոսները :

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ
ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՐԼԱՍՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Եղապարհի ու ծրագրի

(Հիմնաւ 1908 սեպտ. 1ին)

Ուսումնասիրաց Ընկերութեան
նպատակն է ուսումն ու կրթութիւնը
տարածել — մանաւորապէս Տիգրա-
նակերտի և շրջականերուն մէջ — ա-
մէն յարմար դատուած միջոցներով և
քաջալերել որևէ ձեռնարկ որ կրնայ
սատարել ժողովուրդի բարոյական ու
մտաւորական անհրաժեշտ զարգաց-
ման և յառըլիմութեան — ինչպէս
բանալ դպրոցներ առօրեայ (գիւղե-
րուն մէջ), կիրակօրեայ և գիշերային,
հիմնել մատենադարաններ, ընթեր-
ցատուններ, լսարաններ, կազմակեր-

պել ներկայացուցաներ, տեղւոյն և պա-
րագային յարմար:

Սոյն բարդ բայց անխուսափելի ձեռ-
նարկին վստահելիօրէն հասնելու հա-
մար՝ կազմակերպուած է ուսման և
կրթութեան համակիր ընկերներու
գործած չղթայ մը, որուն ընտրու-
թեամբ որոշ մարմին մը (Թանձնա-
խումբ) յանձնուած է գործին ղեկա-
վարութիւնը և անոր պատասխանա-
տու դերը:

Ի դիմաց Տիգրանակերտի Ուս-
ընկ. Թանձնախումբին

Ատենայեա

Միքիլան Պասքաճեան

Ատենադպիր

Յովհաննէս Նրեցեան

ԹԻՒՐԵԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թէ և վաճէն երեսփոխան ընտրուած
են Թիւրքիոյ թէ վիճի պէյ և ճա-
մուխիօղլու Սէրվէթ էֆէնտի, բայց Ար-
ճէի Բ. կարգի ընտրուելուն ընտրելու
մէջ անկանոնութիւններ եղած և բողոք-
ուած լինելուն համար, քննութիւն բաց-
ւած է կատարուած ընտրութեան վրայ:

— Բէօքլիւիէն կը հեռագրեն թէ քա-
ղաքապետ զօրքերին և պահեստի գործ-
քին միջև ընդհարում եղած է. 30 հոգի
սպանուելու և 50 հոգի ալ վիրաւորուելու
են: Պահեստի զօրքերը փախար քաղաք
են լեռները:

— Կ. Պոլսէն այսօր տրուած հեռա-
գիր մը կիմացունէ թէ երէկ, դեկտ. 15
երեկոյին, Թատրոնին մէջ հանդիսական-
ները պնդեցին թէ պէտք է ներկայաց-
ւի «Ազատութեան արշալոյս» Թատեր-
գութիւնը որ վերջին ժամին արգիւտելու
էր որովհետեւ ատոր մէջ սուլդանին հա-
մար անպատուարեք խօսքեր կան եղեր:
Զօրքերը սուրիներն հրացաններին ան-
ցունելով սպառնական գիրք բռնեցին և
այդպէս Թատրոնին արտաքսեցին բազ-
մութիւնը: Ետ մը անձեր թեթև կեր-
պով վիրաւորուած են:

— Մերակայ ժողովին համար 39 ան-
դամներ նշանակուեցան, որոնք աւելնա-
լով արդէն ցկեանս ընտրուած 3 ծերա-
կուտականներ թուին վրայ, ամբողջ
թիւը կը լինի 42: Ատոնցմէ 32 թիւք
են, 4ը հայ, 4ը յոյն, 1ը վալաք և 1ը
պուլկար:

— Տիգրանակերտէն կը գրեն մեզ նոյ.
13/26ին. «Մեր կողմերը Օսմ. Սահմա-
նադրութեան օգուտները վայելել և
յուսահատելը: Հայ երեսփոխան մունե-
նալն անկարելի դարձաւ: Յոյս կար որ
Թիւրքերը գոնէ Սրկադոքիական պան-
քայի տնօրէն Նէճմէտտին էֆէնտին կըն-
տրեն. բայց այդ յոյս ալ վերցուած է
հիմա: Վաղը քաղաքիս երեսփոխանական
ընտրութիւնը պիտի կատարուի և շատ
հաւանական է որ ընտրուի Փիրինճէիզատէ
Սրիֆ էֆէնտին, Վէրալիէի կոտորա-
ծին առթով տիրահաշակ դարձած ա՛ճը,
որուն գործած գէշութիւններուն վրայ
շատ բան գրուած է արդէն Կ. Պոլսոյ
թերթերուն մէջ, թէ ալ այդ գրուածներն
անոր բրածներուն մէջ հարկերորդ
մասն ալ չեն ներկայացուներ: Զարմա-
նի է որ բոլոր թիւքերը համերաշխու-
թեամբ կաշխատին այժմ այդպիսի տըխ-
րահոյ չափ անձի մը ընտրութիւնը յաջող-
ցունելու համար: Կըսուի թէ բարձր տե-
ղէ մը այդպիսի հրահայգ եկած է իրենց:

«Սթէ ուրիշառիթ բան մը կայ, այն
ալ այս է որ Սահմանադրութիւնը մա-
մուլի և ընկերակցութեան ազատութիւն
տուաւ և այդ ազատութիւնն ալ ծնունդ
տուաւ կրթասիրական և ուսումնասիրա-
կան ակումբներու և ընկերութիւններու
որոնք ընթերցասիրութեան բուռն ե-

ռանդ մը կարծարեն ժողովրդին մէջ և
քաղաքական արժանի կը հանդիսա-
նան:»

ԱՐԵՒԵԼԻԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Թիւրքիան Աւստրիան, Պոնտին և
Հէրաէքը իւրացունելուն համար, 125
միլիոնի փոխարինութիւն կը պահան-
ջէ մինչդեռ Աւստրիան 50 միլիոն մի-
այն տալու տրամադիր է: Բայց բա-
նակցութիւնները կը շարունակուին
դեռ, խզուած չեն: Անցած կիրակի
օր, աւստրիական զեպպան
Բալլափիլինի մարքին մեծ եպարքո.
սին հետ ունեցած տեսակցութեանը
մէջ առարկելով թէ իր կառավարու-
թենէն տակաւին նոր հրահանգներ
ստացած չէ, որոշ առաջարկ մը չը-
րաւ, ալ բաւական համարեց յայ-
տարարել թէ Աւստրիան տրամադիր
է առկա խնդիրները կարգադրելու
համար բանակցութեան մտնել, ա-
ռանց նախապէս պահանջելու որ պոյ-
քօղաթը դադրի, որովհետեւ աւստրի-
ական կառավարութիւնը կը մըռնէ
թէ Բ. Դուռը չէ կարող դադարեցու-
նել այդ պոյքօղաթ: Ետեք նաեւ թէ
պոյքօղաթէն ծագելիք հետեանքնե-
րին համար մասամբ պատասխանա-
տու կը համարի օսմանեան կառա-
վարութիւնը: Քեամիլ փաշա հաճու-
թեամբ ընդունեց բանակցութիւննե-
րի այդ սկզբնաւորութիւնը և խոս-
տացաւ չանալ պոյքօղաթ մեղմացունե-
լու:

— Օսմանեան նախարարական
խորհուրդը դեկտ. 15ի նստին մէջ ո-
րոշեց որ աւստրիական շոգենաւներն
իրենց ապրանքներն իրենց սեփական
մալիւնաւաճիւններով մաքսատուներ բե-
րեն. և մաքսատան մալիւնաւաճիւնները
պարտաւոր լինին զանոնք ցամաք
իջեցունելու: Բայց իրենց հաշուի հա-
մար անկախօրէն աշխատող մալիւն-
աւաճիւններն չստիպուին աշխատելու:

ԳԱՐՍԻԱՍՏԱՆ

Շահին զօրքերը կը շարունակեն
Ատրպատականի մէջ խեղճ ու ան-
պաշտպան գիւղացի ժողովուրդը կո-
տորել, փոխանակ յեղափոխականներին
դէմ կռուելու: Այդ կոտորածներին մէջ
խեղճ Հայերն ալ իրենց բաժին ու-
նեցած են: Շահի կռուակիցներն ի-
րենց այդ վայրագութիւններ արդա-
րացունելու համար պատրուակ կը
ներկայացունեն թէ յեղափոխական-
ներին պետ Սաթթար խանի աջակից-
ներին մէջ Հայեր ալ կան: Ատրպատա-
կանի առաջնորդը բողոքած է այդ
վայրագութիւններին դէմ և հեռագր-
րած է Թէհրան ուղղակի Շահին: Ե-
թէ յեղափոխական շարժման մէջ Պար-
սիկներն հետ Հայեր ալ կան, թող
այդ Հայերին պատժէ կառավարու-
թիւնը, եթէ կրնայ: միթէ՞ բոլոր
Պարսիկներն ալ, նոյն իսկ Շահի պա-
րտականները, պատժի արժանի են
որովհետեւ պարսիկ յեղափոխականներ
կան:

— Թէհրանէն երէկ տրուած հե-
ռագիր մը կիմացունէ թէ աւստրի-
ական զեպպանը, Թէհրանի

զեպպաններին մէջ տարիքով երիցա
գոյնը լինելուն իրաւունքով, ժողովի
հրաւիրելու է բոլոր զեպպանները, խոր
հրդակցելու համար պարսիկ ազգա-
նականների տուած աղերսադրին վը-
րայ, որով զեպպաններէն կը խնդրեն
միջամտել ի նպաստ Օսմանադրու-
թեան:

ՎՐԻՊԱԿ

Նախորդ թուի էլմիածնի նամա-
կի Բ. սիւնակի 32րդ տողին մէջ
«Պալաքեան վ.»-ը պէտք է լինի
«Պալեան վ.»:

«Թիւրքիան լուրեր»-ին մէջ (Դ-
երես, Գ. սիւնակ 27րդ տող) դատա-
կան նախարար «Ճէվտէթ փաշան»
պէտք է լինի «Հասան Ֆէհմի փա-
շան»:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր շեշ-
կը լինի Պարսկաստանի Հայերին հա-
մար որոնք կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գիներով:

Ը. Թիւրքիան ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆԵ
ԾԻՆԵՐ (Թիւրքիան Հայերին և իրենց
գրքերի ազգերի վրայ վիճակադրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քըքաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ ըը-
նակող ալ և ալ ազգերէ բնակիչների
թուին բաղդատական մէկ ցուցակ
ալ կցուած է տեղեկութիւններով: Գին
(35 սանթիմ) 50 սանթիմ

Թ. ԱՐՄԵՆԻԱԿԻ ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՆ

Արմենիակի Ա տարեշրջանի թիւերն
որոնք բոլորովին սպառած են, շա-
տերի հետաքրքրութեան առարկայ
դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն զէթ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են այս Յոշարարի մէջ որ ութա-
ժալ գիրքով 124 երեսներէ կը բաղ-
կանայ: Գինն է 1 ֆր. 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մէկ անգամէն
10 օրինակ գնողին կը զրկենք 10 օ-
րինակը, ապահովագրուած ծրարով,
10 ֆրանկի փոխարէն:

Ժ. ՎԵԼԵ (Պուլկարի մէջ Թիւրքեր
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ց-
ց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի-
ջոցների դիւան են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ

ԺԱ. ՓՈՐԹՈՒՆՆԵՐ Մ. Փ. Ի. ԳՐԱԾ ՈՏԱ-
ՆԱԿՈՐՆԵՐԵՆ. (Մ. Փորթուգալեանի
գրած հայրենասիրական ոտանաւոր
ներէ մի քանին ամփոփուած են այս
տետրակի մէջ իբրեւ նուշներ զաշ-
նազան քաղաքների մէջ և զանազան
ազատութիւնների մասի իր երբեմն

գրած ոտանաւորների ոտնք ժամա-
նակին հրատարակուած չը լինելով
յորտուած են այժմ: Այն մի քանի
ոտանաւորներ որոնք իբրեւ նուշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլսոյ տ-
պագրուած ազգային խրատարներէն
մէջ, որոց վերստին տպագրութիւն
վաղուց արդէն արգելուած է, և Ապ-
ը Արմենիա լրագիրներին մէջ: Նմանի
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տը-
րած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորնե-
րին տպագրութիւններին տակ ներշնչ-
չուելով գրուած են: Գին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

ՐԱՅՏԻՒ

Խամայի Մեկթուրքիները.

Ղարաբաղի Աստղագետը.

Գաղտնիքն Ղարաբաղի.

Մի մեծագիր հատորի մէջ ամփո-
ւած:

Գինն է 6 շիլին ճանապարհածա-
քով: Հեղինակի միւս երկերի հա-
մա պէտք է գիմել:

Mme. Raffi

32, Richmond Gardens

Shepherd's Bush

London W. (England)

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԵՆ ԱԵՆՈՒՆ)

ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ

ԳՐԵՍ ԱՊԼԱՐԵՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած իւ-
ներկայացունէ ընտանեկան տեղ-
ապահութեան մին ուր կը տեսնուի
անբարոյական մի հայր իւր ազգի-
ուած վարքուբարքով որչա՞փ ախ-
ների պատճառ դարձած է և վեր-
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռք
սպանուած և անհետացած է
խարհէ: Գին 1 ֆրանկ:

ՇԵՔՍԻՐԻ ՀԱՄԼԵԴԵՐ

Շէքսպիրի ՀԱՄԼԵԴԵՐ որ արեւմտե-
ան աշխարհաբար լեզուով հայերէն
թարգմանած է քաջ անգլիագէտ
Տիար Գարեգին Յ. Փափագեան, կա-
րելի է ստանալ նաեւ Արմենիակի խմբ.
բազրատունէն:

Տպագրուած է վիեննայի Միլիթար-
եանց տպարանը, մաքուր թղթի վը-
րայ և ունի մեծ ութաժալ գիրքով
183+Գ. երես:

Գինն է 2 ֆրանկ և 50 սանթիմ:

Եղիազար Մոռարտեան. Բնական
Պատմութիւն Արշակ Բ. և անոր Պագ-
որդոյն: (Հայոց պատմութեան մէկ
կարևոր կէտին վրայ քննադատական
տեսութիւն մ'է որի համար Մ. Աղա-
բէկեան գրած է թէ «Հեղինակին այդ
ձեռնարկութիւնը պատիւ է բերում
իրան և այն ազգին, որին պատկանում
է պատմութիւնը»): 2 ֆր. 50

ՅՆՈՐԵՆ—ԻՄԱԿԻՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՏԵՐԵԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi